

معلومات مختصر در مورد پالیسی ملی بیجاشدگان داخلی در افغانستان

از پالیسی تا تطبیق: کار با طرز العمل ها و مراجع ذیدخل ملی و بین المللی در سال
2015

این سند توسط دفتر مشاوره سامونل هال، به نمایندگی از گروه کاری پالیسی ملی بیجاشدگان داخلی، با حمایت مالی هیئت ناروی برای مهاجرین، تهیه گردیده است. تصویر روی جلد توسط دفتر UNHCR تهیه گردیده است.

فهرست مندرجات

مخففات

لغتنامه

بیشگفتار

وضعیت بیجاشدگان داخلی در افغانستان: اتباع آسیب پذیر

پالیسی ملی بیجاشدگان داخلی: خلاصه

پروسه تطبیق پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی

بیشرفت های صورت گرفته تا کنون / اقدامات کلیدی جهت تطبیق در سال 2015

چه کسی، در کجا، چه میکند؟ پیاده نمودن پالیسی در عمل، ابتکارات صورت گرفته در راستای حمایت از تطبیق پالیسی در سطوح ملی و بین المللی

پلانگذاری برای اقدامات بعدی نهاد های بشری، انکشافی و ادارات دولتی در سطوح ملی، ولایتی، و ولسوالی

مخففات

AIHRC	کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان
ANDMA	اداره ملی مبارزه با حوادث طبیعی
APC	کلستر حمایتی افغانستان
DoRR	ریاست امور مهاجرین و عودت کنندگان
EVI	افراد نهایت آسیب پذیر
GDMA	ریاست عمومی امور شاروالی ها
GoIRA	دولت جمهوری اسلامی افغانستان
HLP	مسکن، زمین و ملکیت
ICLA	معلومات، مشوره دهی و مساعدت حقوقی
IDLG	ریاست مستقل ارگان های محلی
IDMCC	کمیته هماهنگی بین الوزارتی در رابطه به پناهندگان، عودت کنندگان و بیجاشدگان داخلی
IDP	بیجاشدگان داخلی
IOM	سازمان بین المللی مهاجرت
LAS	برنامه توزیع زمین
MAB	بورد مشورتی شاروالی
MoEC	وزارت اقتصاد
MoF	وزارت مالیه
MoJ	وزارت عدلیه
MoRR	وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان
MoU	تفاهم نامه
MRRD	وزارت احیاء و انکشاف دهات
NABDP	برنامه ملی انکشاف ساحوی
NCDM	کمیسیون عالی ملی مبارزه با حوادث
NPP	برنامه های درخور اولویت ملی
NRC	هیئت ناروی برای مهاجرین
NSP	برنامه همبستگی ملی
OCHA	اداره هماهنگی امور بشری
PDC	شورای انکشافی ولایتی
TOR	لایحه وظایف
UNHABITAT	برنامه اسکان بشری ملل متحد
UNDP	برنامه انکشافی ملل متحد
UNHCR	کمشنری عالی ملل متحد در امور پناهندگان

لغتنامه

راه های حل دایمی

یک راه حل دایمی (عودت، ادغام محلی یا انتقال به محل دیگر در داخل کشور) که در نتیجه آن بیجاشدگان داخلی در رابطه به بیجاشدگی شان کدام نیازمندی دیگر نداشته و از حقوقی که سایر افغانها مستفید میشوند، آنها نیز بهره مند گردند. بیجاشدگی زمانی خاتمه می یابد که انتخاب آزاد و داوطلبانه برای بازگشت مصئون، ادغام محلی، یا انتقال به مکان دیگری در داخلی کشور صورت گرفته و تأمین امنیت محل بود و باش (امنیت تصدی)، دسترسی به خدمات اساسی و امرار معیشت همانند افراد بیجا ناشده برای بیجاشدگان داخلی وجود داشته باشد.

مسئولین

نهاد های دولتی که مسئولیت حمایت از حقوق بیجا شدگان داخلی را به عنوان اتباع افغانستان بدوش دارند

بیجاشدگی داخلی

انتقال، تخلیه یا تغییر مکان غیر داوطلبانه یا اجباری افراد یا گروپ های افراد در داخل مرز های یک کشور.

اصول رهنمودی

اصول رهنمودی سال 1998 ملل متحد در رابطه به بیجاشدگی داخلی، که حقوق آنها را در تمام مراحل بیجا شدگی مشخص مینماید. این سند بر اساس قوانین حقوق بشری و قوانین بشر دوستانه بین المللی تهیه گردیده است.

ادغام محلی

بدست آوردن حق اقامت در یک محل با بدست آوردن تمام حقوق مربوط به اقامت مانند سایر ساکنین آن منطقه

وضعیت بیجاشدگی دوامدار

وضعیت دوامدار بیجاشدگی حالتی است که افراد بیجاشده فراتر از مرحله ابتدائی اضطراری در بیجاشدگی قرار داشته اند و در آینده قابل پیشبینی، برای شان کدام راه حل وجود نداشته باشد. زمانی که پروسه یافتن راه های حل دایمی متوقف گردیده و یا بیجاشدگان داخلی در نتیجه عدم حمایت از حقوق شان، منجمله حقوق اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی در انزواء قرار گرفته اند.

انتقال به محل دیگر

پروسه انتقال دایمی بیجاشدگان داخلی به محلی دیگر در داخل کشور به شکلی که در آن محل از تمام حقوقی که سایر اتباع برخوردار هستند برخوردار گردند.

معیار های دایروی

حد اقل معیار ها برای فراهم آوری مساعدت ها در چهار ساحه حیاتی: (1) آبرسانی، بهبود حفظ الصحه و بهداشت، (2) مصئونیت غذایی و تغذیه، (3) سرپناه، انتقال به محل دیگر و مواد غیر غذایی، و (4) مراقبت های صحی و معیار ها برای نظارت و ارزیابی موثریت و تأثیرات مساعدت های بشردوستانه

پیشگفتار

پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی در ماه نوامبر سال 2013 تصویب و در ماه فروری سال 2014 توسط دولت جمهوری اسلامی افغانستان رسماً افتتاح گردید. این پالیسی یک سند ملی بوده و از حقوق بیجا شدگان داخلی منحصراً اتباع افغانستان حفاظت مینماید. این سند خلاصه و معلوماتی در مورد پالیسی، معلوماتی را در مورد محتوای پالیسی و روند تطبیق آن در اختیار تمام نهاد های دولتی و سایر ادارات همکار قرار میدهد.

پس منظر

پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی و تطبیق آن یکی از مسئولیت های دولت و یک پروژه دولتی میباشد. در سال 2012، دولت افغانستان تصمیم گرفت تا یک پالیسی ملی برای بیجا شدگان داخلی تدوین نموده و بنابر افزایش در روند بیجا شدگی داخلی، حمایت جامعه بین المللی را درین زمینه تقاضا نمود. در حال حاضر، افغانستان در زمره 20 الی 30 کشور جهان قرار گرفته که در حال تدوین قوانین ملی در رابطه به بیجا شدگان داخلی میباشد. ضرورت تطبیق موثرانه این پالیسی با وخامت اوضاع نمایان میگردد. تعداد بیجا شدگان داخلی از حدود 400000 در سال 2012 به بیش از 800000 نفر در سال 2014 افزایش یافته است. در عین حال، حوادث طبیعی باعث بیجا شدن بیش از 23000 نفر در سال 2014 گردیده است. این تعداد شامل تمام بیجا شدگان داخلی که بشکل پراکنده در مناطق شهری یا مناطق غیر قابل دسترس بسر میبرند، نمیشد. با آنهم این ارقام روبه افزایش نیاز به یافتن راه های حل دایمی برای مشکل بیجا شدگان داخلی را برجسته میسازد.

به تمام والی ها و مراجع ذیدخل در افغانستان

این پالیسی رهنمودهای لازم را برای تمام مسئولین دولتی جهت رسیدگی به وضعیت بیجا شدگان داخلی فراهم مینماید. این پالیسی مسئولیت ها و طرز العمل های تطبیقی برای مراجع ذیدخل را جهت پیگیری و جلوگیری از بیجا شدگی داخلی، کمک به بیجا شدگان داخلی و فراهم نمودن زمینه رسیدن به راه های حل دایمی برای مشکل بیجا شدگان داخلی و اجتماعات متأثر شده از آنها، فراهم میکند.

حمایت از حقوق بیجا شدگان داخلی در افغانستان و ارتقای حقوق آنان

بیجا شدگی داخلی صرف مربوط به پاسخگوئی بشردوستانه نیست. این پدیده اکثر اوقات یک مشکل جدی بوده و تمام افغانها در سراسر کشور از آن متأثر میشوند. بنابراین، پاسخگوئی به این پدیده باید جامع و فراگیر بوده و فعالین انکشافی نیز باید در آن سهیم باشند. مهم تر از همه، پاسخگوئی به بیجا شدگی داخلی و یافتن راه های حل دایمی برای بیجا شدگان داخلی مستلزم عزم و اراده سیاسی بوده و این پالیسی تعهد قوی دولت افغانستان را در نیل به این هدف، برجسته میسازد.

تعهد رئیس جمهور برای یافتن راه حل دایمی برای بیجا شدگان داخلی

رئیس جمهور محمد اشرف غنی به نمایندگی از دولت جمهوری اسلامی افغانستان در رابطه به یافتن راه های حل دایمی برای بیجا شدگی داخلی تعهد نموده است. اجندای کاری تمام فعالین در این راستا مشخص گردیده است.

سه نوع ضرورت - پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی

این سند معلوماتی در مورد پالیسی به ما خاطر نشان میسازد که پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی:

1. یک ضرورت ملی میباشد
2. یک ضرورت بشری میباشد
3. یک ضرورت انکشافی میباشد

معلومات مختصر در مورد پالیسی: رهنمود برای تمام مراجع ذیدخل

این سند معلوماتی در مورد پالیسی به مثابه یک رهنمود میباشد که به تمام مراجع ذیدخل کمک میکند تا درک نمایند که برای حمایت از تطبیق موثر پالیسی و سهمگیری در حصول اطمینان از حمایت از حقوق بیجا شدگان داخلی در تمام مراحل بیجا شدگی چه کاری را انجام داده میتوانند و نقش آنها چی است. این سند بشکل گسترده نشر خواهد گردید و جهت حصول اطمینان از پایبندی افغانستان بر تعهدش مبنی بر حمایت از بیجا شدگان داخلی، با برنامه های آموزشی، ابتکارات و ورکشاپ های پلان شده در سطوح ملی و محلی در جریان سال 2015 همراه خواهد بود.

گروپ کاری پالیسی بیجا شدگان داخلی که متشکل از دولت، موسسات ملل متحد و فعالین مربوط به سازمان های غیر دولتی میباشد، در صدد حمایت از این تعهدات بوده و پروسه تطبیق پالیسی را هدایت مینماید. اعضای این گروپ کاری از قرار ذیل اند:

1. اداره امور ریاست جمهوری
2. دفتر بانوی اول (خانم رئیس جمهور)
3. وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان
4. اداره ملی مبارزه با حوادث
5. اداره مستقل ارگان های محلی
6. کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان
7. وزارت احیاء و انکشاف دهات
8. اداره هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل
9. سازمان بین المللی مهاجرت
10. کمشنری عالی ملل متحد در امور پناهندگان
11. برنامه اسکان بشری ملل متحد
12. برنامه انکشافی ملل متحد
13. هیئت ناروی برای مهاجرین

تعداد مجموعی تأیید شده از بیجا شدگان داخلی در افغانستان	
805,409	¹ بیجا شدگان ناشی از درگیری ها
23,076	بیجا شدگان ناشی از حوادث طبیعی ²
828,485	تعداد مجموعی افراد مورد نگرانی
تقسیمات نظر به ولایات	
210,210	جنوب
203,165	غرب
139,036	شرق
104,803	شمال
129,589	مرکز
18,523	جنوب شرق
83	سطوح مرتفع مرکزی

¹ گزارش ماهوار UNHCR افغانستان برای بیجا شدگان داخلی ناشی از جنگ و ناامنی ها – ماه دسمبر 2014
² تعداد بیجا شدگان داخلی ناشی از حوادث طبیعی بر اساس آمار دفتر IOM برای سال 2014 (جنوری 2015)

وضعیت بیجا شدگان داخلی در افغانستان: اتباع آسیب پذیر

بیجا شدگان داخلی کی ها اند؟

روند های خطرناک

در افغانستان در حدود 828000 بیجا شده داخلی ناشی از جنگ، نا امنی ها و درگیری های مسلحانه و همچنان حوادث طبیعی تا کنون شناسایی گردیده اند (الی ختم سال 2014). فراتر از ارقام دقیق، روند بیجا شدگی دارای اهمیت میباشد: در سال 2014 بیش از 166000 نفر از محلات شان بدلیل جنگ ها بیجا گردیده اند، که این بیجا شدگی در جریان فصل تابستان بلند تر بوده و آسیب پذیری ها در جریان فصل زمستان اوج میگیرند. مشاهده سطح بیجا شدگی نظر به هر سال، افزایش قابل ملاحظه ای را در تعداد بیجا شدگان داخلی نشان میدهد. بیجا شدگی های داخلی در افغانستان شامل بیجا شدگی های ناشی از درگیری ها، حوادث طبیعی، بیجا شدگی های دوام دار و بیجا شدگی افراد از مناطق روستائی به شهر ها میباشد.

تعریف ذکر شده در اصول رهنمودی در مورد بیجا شدگی داخلی

اشخاص یا گروهی از اشخاص اند که خاصاً در نتیجه جنگ یا به منظور اجتناب از خسارات درگیری های مسلحانه، اوضاع خشونت های عمومی، نقض حقوق بشر یا حوادث طبیعی و یا ساخته دست بشر مجبور به فرار یا ترک منازل یا محلات بودوباش همیشگی شان گردیده اند اما سرحد شناخته شده بین المللی کشور شان را عبور ننموده اند.

نیازمندی های آنان چیست؟

آسیب پذیری های مربوط به بیجا شدگی

حدود 90 فیصد بیجا شدگان داخلی مصاحبه شده در مطالعه موسسه NRC/Samuel Hall که در سال 2012 راه اندازی گردید، افراد نهایت آسیب پذیر شناخته شده اند. بر اساس معیارهایی که توسط UNHCR تعیین شده آنها افرادی بودند که معلومات اجتماعی - اقتصادی در مورد شان آنها را نه تنها پایین تر از معیار های ملی قرار میدهد بلکه نشان میدهد که آنها در شرایط حیاتی زندگی میکنند. ارقام بدست آمده نشان میدهد که عواید خانواده های بیجا شدگان داخلی در نتیجه بیجا شدن شان کاهش می یابد چون با مهارت های قبلی خویش نمیتوانند در محل جدید کاری برای خود پیدا نمایند؛ میزان بلند بیکاری و اشتغال نا کافی منجر به عواید غیر منظم و نا کافی میشود؛ بیش از 90 فیصد این افراد بخاطر رفع نیازمندی های اساسی شان در جریان بیجا شدگی پول قرض میگیرند؛ عدم مصئونیت تصدی، اسکان مناسب و محلات غیر رسمی بودوباش نگرانی های صحتی و حمایتی را در مورد آنها افزایش میدهد. زنان و اطفال در مقابل خطرات حمایتی آسیب پذیر بوده و بیش از یک سوم اطفال بیجا شده به آموزش دسترسی ندارند. آسیب پذیری های خاص مربوط به بیجا شدگی داخلی نه تنها متوجه فرصت ها امرار معیشت و استاندارد های زندگی بیجا شدگان است، بلکه شدیداً اطفال، سالخوردگان، اشخاص دارای معلولیت و قربانیان خشونت ها را متأثر میسازد.

آنها را با سایر افراد بی بضاعت چگونه مقایسه میکنید؟

آسیب پذیری در درون آسیب پذیری

ارزیابی ها در افغانستان نشان داده اند که بیجا شدگان داخلی به طور عموم نسبت به سایر افراد بی بضاعت بیشتر آسیب پذیر اند. خصوصاً در مراحل اول بیجا شدگی، بنا بر این دلایل:

1) بیجا شدگان داخلی در شرایط مسکونی خطرناکتر بسر میبرند (2) بیجا شدگان داخلی در سال های اول بیجا شدگی با خطر بیشتر عدم مصئونیت غذایی مواجه میشوند؛ و (3) بیجا شدگان داخلی در شرایط ناگوار بهداشتی با دسترسی به کمترین خدمات زندگی مینمایند - به انرژی برق، آب آشامیدنی کافی و تسهیلات بهداشتی دسترسی کافی ندارند. همچنان نیازمندی های آنان با مساعدت های فراهم شده رفع نمیگردند. ارزیابی سال 2013 برنامه مساعدت سرپناه UNHCR نشان میدهد که وضعیت بیجا شدگان داخلی در پروسه استقرار مجدد نسبت به پناهندگان عودت کننده بدتر بوده و در رابطه به دسترسی به زمین و مسکن در انزواء قرار دارند. منازعات، جنگ ها و حوادث طبیعی باعث بیجا شدگی های زیاد میگردد و خصوصاً بیجا شدگی به مناطقی که ادارات بشری دسترسی ندارند، و این میتواند آسیب پذیری بیجا شدگان را افزایش دهد.

این پالیسی کی ها را تحت پوشش قرار میدهد؟

مراجع نیدخل

- بیجا شدگان داخلی و اجتماعات میزبان به عنوان افراد دارای حقوق

- نهاد های دولتی: به عنوان مسئولین امور

- جامعه مدنی (ان جی او های ملی)

- جامعه بین المللی (دفاتر ملل متحد، سازمان های بین المللی، ان جی او های

بین المللی)

آنچه این سند معلوماتی در مورد

پالیسی میگوید - "روش کاملاً دولتی"

پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی در ماه فبروری سال 2014 توسط دولت افغانستان افتتاح گردید. این پالیسی مسئولیت های دولت افغانستان را در مطابقت با معیار های بین المللی و اصول رهنمودی ملل متحد برای بیجا شدگان داخلی، مشخص میسازد. این پالیسی یک ابتکار جدید است.

از پالیسی تا تطبیق، یک روش "کاملاً دولتی" است که در طرح اجرایی این پالیسی، توضیح گردیده است. دولت (وزارت ها، والی ها، و شاروال ها) به کمک جامعه مدنی، فعالین غیر دولتی، جامعه بین المللی، بیجا شدگان داخلی و اجتماعات میزبان، پروسه تطبیق این پالیسی را رهبری مینمایند.

این سند معلوماتی در مورد پالیسی بخش های عمده پالیسی و مسئولیت های فعالین را به طور خلاصه بیان میدارد.

پالیسی ملی بیجاشدگان داخلی: خلاصه

افتتاح رسمی و معرفی پالیسی به همه ادارات و نهاد های ذیدخل – ماه فبروری سال 2014

پالیسی ملی بیجاشدگان داخلی طی نشست شورای وزیران مورخ 04/09/1932 (25 نوامبر سال 2013) به تصویب رسیده و بتاريخ 11 فبروری سال 2014 رسماً معرفی گردید.

مکلفیت های قانونی: حمایت از حقوق بیجاشدگان داخلی

پالیسی سال 2014 نقش و مسئولیت های وزارت ها و همچنان موسسات بشری و انکشافی را مشخص میسازد. این پالیسی حصول اطمینان مینماید که پاسخگوئی به بیجا شدگان داخلی بر مبنای قانون اساسی افغانستان و بر مبنای احترام به حقوق بیجاشدگان داخلی منحصبت اتباع افغانستان استوار بوده و در مطابقت با قوانین بین المللی حقوق بشر و اصول رهنمودی ملل متحد در مورد بیجاشدگی داخلی میباشد.

- حق آزادی گشت و گزار و بودوباش (ماده 39 قانون اساسی افغانستان)
- حق دسترسی به مسکن مناسب، به شمول حق تصدی محل بود و باش در محل مناسب
- حق امرار معیشت
- حق دسترسی به آب آشامیدنی، غذا، لباس – معیار مناسب برای زندگی
- حق دسترسی به مراقبت های صحی (مواد 52 و 53 قانون اساسی افغانستان)
- حق حمایت از خانواده (ماده 54 قانون اساسی)
- حق آموزش (ماده 43 قانون اساسی افغانستان)
- حق حمایت از ملکیت و جبران خساره
- حق آزادی بیان و دسترسی به معلومات
- حقوق مشارکت، منجمله حق رأی دهی (ماده 33 قانون اساسی افغانستان)

نقش ها و مسئولیت های سازمانی

دولت جمهوری اسلامی افغانستان مسئولیت حمایت از بیجاشدگان داخلی و اجتماعات متأثر شده از بیجاشدگی را در سطوح ملی، ولایتی و شاروالی، فراهم آوری مساعدت ها به آنها و گنجاندن آنها در برنامه های درخور اولویت ملی را بدوش دارد.

- وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان نهاد مسئول برای تدوین پلان ملی جهت تطبیق پالیسی ملی و ایجاد هماهنگی در این باره با وزارت ها، اداره ملی مبارزه با حوادث، ادارات ولایتی و شاروالی، بیجاشدگان داخلی، اجتماعات میزبان، جامعه مدنی، ملل متحد، و سایر سازمان های بین المللی میباشد.
- نهاد های تطبیق کننده: وزارت های مربوطه با مسئولیت های سکتوری شامل وزارت امور داخله، وزارت صحت عامه، وزارت اقتصاد، وزارت انکشاف شهری، وزارت احیاء و انکشاف دهات، وزارت امور زنان، وزارت دفاع و سایر ادارات دولتی مانند ریاست مستقل ارگان های محلی میباشد. ریاست مستقل ارگان های محلی مسئولیت دارد تا اطمینان حاصل نماید که والی ها مسئولیت های خود را در قبال این پالیسی اجرا نموده و در این راستا هماهنگ با وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان میباشد.
- نهاد های هماهنگ کننده: کمیته هماهنگی بین الوزارتی برای مهاجرین، عودت کنندگان و بیجاشدگان داخلی، اداره ملی مبارزه با حوادث و کمیسیون عالی دولتی مبارزه با حوادث.
- ادارات ولایتی و سایر ادارات محلی مسئولیت پاسخگوئی عاجل به بیجا شدگان داخلی و تدوین پلان های کاری در سطح ولایات برای یافتن راه های حل دایمی برای بیجا شدگان داخلی، همچنین تدوین استراتژی مالی برای بسیج منابع و حصول اطمینان از اینکه برنامه های توزیع زمین برای بیجاشدگان داخلی منصفانه، شفاف و پایدار است، را بدوش دارند.
- ولسوالان، شاروال ها و سایر مسئولین در شاروالی ها در مورد مسئولیت شان خاطر نشان میگردند تا بیجاشدگان داخلی را در پلان های انکشافی شان شامل نمایند و حصول اطمینان کنند از دسترسی بیجا شدگان داخلی به خدمات اساسی، و در مواردیکه بیجا شدگان داخلی در محلات بودوباش غیر رسمی زندگی میکنند، استراتژی هایی را برای قانونمند ساختن آن محلات و بهبود شرایط زندگی بیجاشدگان، ایجاد نمایند. این مقامات باید حصول اطمینان نمایند از این که بیجاشدگان داخلی اخراج اجباری نمیگردند.
- تمام مراجع ذیدخل دولتی حصول اطمینان خواهند کرد که اقدامات لازم برای رسیدگی به وضعیت بیجاشدگان داخلی در بودجه های سالانه شان گنجانیده شوند تا نیازمندی های خاص حمایتی بیجاشدگان داخلی و اجتماعات میزبان مورد رسیدگی قرار بگیرند و راه های حل دوام دار برای آنها بدست آید. جامعه جهانی میتواند در تلاش های دولت در این راستا سهمگیری نماید.

- کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، اداره امور ریاست جمهوری و وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان موظف اند تا از رعایت حقوق بشری بیجاشدگان داخلی نظارت نمایند. آنها از روند تطبیق پالیسی نظارت نموده و گزارشاتی را در مورد میزان حمایت و رعایت حقوق بشری بیجا شدگان داخلی تهیه مینمایند.

اقدامات ضروری برای تطبیق پالیسی

در جریان هر سه مرحله بیجاشدگی اقدامات ذیل ضروری میباشد:

- **مرحله اول: جلوگیری از بیجاشدگی**
ادارات و مقامات ملی و محلی باید از بیجاشدگی ها و شرایطی که منجر به بیجاشدگی میشوند، جلوگیری نموده، بیجاشدگی های غیر قابل اجتناب را کاهش داده، اثرات ناگوار بیجا شدگی ها را بکاهند و حصول اطمینان نمایند که بیجاشدگی های واقع شده بیشتر از زمانیکه لازم است ادامه نیابد. این نیازمند استراتژی های مؤثر جهت کاهش خطرات ناشی از حوادث، خصوصاً برای حوادث طبیعی است.
- **مرحله دوم: حمایت و فراهم آوری مساعدت ها در جریان بیجاشدگی**
در جریان مرحله اضطراری بیجاشدگی، ارزیابی نیازمندی ها، پلانگذاری برای پاسخگویی ها در مطابقت با معیار های بین المللی بشری و ثبت نام خانواده ها تنظیم خواهند شد تا به نیازمندی های اضطراری بیجا شدگان رسیدگی صورت گیرد. در همه این اقدامات نیازمندی های خاص گروپ های آسیب پذیر مانند زنان، اطفال، سالخوردهگان و افراد دارای معلولیت باید در نظر گرفته شود. در مطابقت با قانون اساسی افغانستان و اصول حقوق بشری، پالیسی از مسئولین دولتی میخواهد تا حقوق بیجا شدگان داخلی را منحصراً اتباع افغانستان در تمام جریان بیجاشدگی شان رعایت احترام نمایند.
- **مرحله سوم: ختم بیجاشدگی / راه های حل دائمی**
تمام ادارات ذیربط اقدامات لازم را اتخاذ خواهند کرد تا شرایط مناسب برای یافتن راه های حل دائمی را برای بیجاشدگان داخلی ایجاد نمایند، این کار باید با در نظر داشت مساویانه هر سه راه حل دائمی صورت گیرد: بازگشت به محل بودوباش اصلی، ادغام محلی در محل بیجاشدگی و انتقال به یک محل دیگر در داخل کشور. تمام راه های حل دائمی باید بر مبنای تصامیم داوطلبانه، مصئون و با عزت بیجاشدگان داخلی منحصراً اتباع افغان صورت گیرند. به عبارت دیگر این تصمیم خود بیجاشدگان داخلی خواهد بود تا از بین راه های حل دائمی، یکی را برای خود انتخاب نمایند. بیجاشدگی داخلی زمانی خاتمه می یابد که گزینه بازگشت به محلات اصلی، ادغام محلی، و یا اسکان در محلی دیگر در داخل کشور به طور داوطلبانه و مصئون، همراه با مصئونیت تصدی، دسترسی به خدمات اساسی و امرار معیشت، و برخورداری از تمام حقوقی که سایر افراد (غیر بیجا شده) از آن برخوردار هستند، برای بیجا شدگان داخلی وجود داشته باشد.

استراتژی ها و پلان های عملی

این پالیسی مسیر آینده را در یک طرح اجرایی ارایه مینماید که شامل ادغامی از پلان های کاری ولایتی و پلان تطبیقی ملی میباشد.

- **پلان های کاری ولایتی - والی ها**
این پالیسی خصوصیات مشخص هر ولایت، ساحات متفاوت آن و گوناگونی در روند بیجاشدگی داخلی در هر منطقه را مورد تأیید قرار میدهد. به ولایات دارای تعداد زیاد بیجاشدگان داخلی در این روند اولویت داده خواهد شد، در حالی که پلان های کاری این ولایات تمام مراحل بیجاشدگی را به شمول راه های حل دائمی بررسی خواهد نمود. اینکار مسئولیت ادارات محلی، تحت رهبری والی هر ولایت و به کمک اعضای یک ساختار هماهنگ کننده، تحت عنوان کمیته ولایتی تطبیق پالیسی به ریاست والی که در آن تمام مقامات محلی مربوطه، نمایندگان وزارت خانه های سکتوری، ادارات دولتی موجود در ولایت، جامعه بین المللی، و نمایندگان بیجا شدگان داخلی و جوامع میزبان آنها، عضویت دارند، صورت خواهد گرفت. در مواردیکه ناحیه های شاروالی و یا ولسوالی ها میزبان تعداد زیاد بیجاشدگان داخلی میباشد، این ادارات میتوانند استراتژی ها و پلان های کاری خاص ساحات خود را تحت چتر پلان کاری ولایتی ایجاد نمایند.
- **پلان ملی تطبیقی - وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان با سهمگیری تمام وزارت های سکتوری**
پالیسی وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان را موظف میسازد تا پلان های ملی را جهت تطبیق پالیسی به طور سالانه تهیه نماید. این پلان ها شامل میکانیزم های نشر پالیسی، هماهنگی با کمیته های ولایتی تطبیق پالیسی، شفافیت و حسابدهی در ارتباط به پیشرفت های صورت گرفته در راستای تطبیق پالیسی به شمول پلان های ولایتی، نظارت بر روند تطبیق پالیسی و ارتقاء ظرفیت کمیته های ولایتی تطبیق پالیسی میباشد.

این پلان ها همچنان شامل شناسایی نهاد های ذیربط، ارائه گزارشات و معلومات جدید به طور خلاصه و منظم در مورد روند تطبیق پالیسی به وزارت خانه های ذیدخل و ادارات بشری و انکشافی و همچنان تدوین استراتژی ها برای بسیج و تخصیص منابع برای تطبیق پالیسی میباشد. این پلان ها در عین حال شامل اقدامات جهت تقویت سیستم های مدیریت معلومات در مورد بیجا شدگان داخلی، بررسی های جدید از وضعیت بیجا شدگان داخلی در سطح کشور، و ارائه پیشنهادات مقتضی برای بازنگری پالیسی خواهد بود.

تمویل بودجه جهت تطبیق پالیسی، نظارت از روند تطبیق و گزارش دهی

جهت مساعد نمودن زمینه تطبیق موثر این پالیسی، باید از مقتضیات ذیل حصول اطمینان گردد:

- **مقتضیات مالی** – وزارت مالیه بخاطر رفع نیازمندی های بیجا شدگان داخلی و جوامع میزبان بودجه و وجوه ملی لازم را به وزارت های مربوطه اختصاص خواهد داد. این کار در روشنایی پلان های عملی که برای تطبیق پالیسی در سطح ولایات ایجاد میگردد صورت خواهد گرفت و در آن تمام خصوصیات خاص هر ولایت مد نظر گرفته خواهد شد. وزارت مالیه روی ظرفیت کاری وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان در موضوعات بودجوی کار خواهد کرد. همچنان وزارت مالیه میتواند بودجه ای را تحت عنوان صندوق وجهی برای مساعدت به بیجا شدگان داخلی و یا بودجه ملی برای بیجا شدگان داخلی طرح و یا تخصیص نماید.
- **مقتضیات قانونی** – وزارت عدلیه جهت حصول اطمینان از عدم موجودیت تبعیض در احکام قوانین موجوده در قابل بیجا شدگان داخلی، این قوانین را مرور و در صورت لزوم قوانین جدیدی را که ضمانت های منع تبعیض را حمایت نمایند تسوید خواهد نمود.
- **مقتضیات نظارت و گزارش دهی** – تطبیق پالیسی بیجا شدگان داخلی توسط یک میکانیزم نظارتی باز که توسط وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان همراه با کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و واحد نظارت و ارزیابی اداره امور ریاست جمهوری ایجاد گردیده، نظارت میشود. در جریان روند نظارت بر تطبیق پالیسی، تمام درس ها و تجارب آموخته شده از تطبیق پالیسی در مناطق مختلف کشور توحید خواهد گردید. در سطح اجتماعات، جامعه مدنی، و اجتماعات بیجا شدگان داخلی، میتوانند نقش مهمی در نظارت بر تطبیق پالیسی از طریق فعالیت های نظارتی خود جوامع ایفا نمایند.

پروسه تطبیق پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی

تطبیق پالیسی در ماه سپتمبر سال 2014 آغاز گردید. در مرحله اول تطبیق در سال 2015، مسئولیت های ولایتی در راستای تطبیق پالیسی متوجه این ولایات خواهد شد: ننگرهار، هرات، بلخ و کابل به عنوان یک کلان شهر. نشر پالیسی در سال 2015 در ولایت کندهار بر اساس پلانی که در ماه نوامبر سال 2014 در آن ولایت تهیه شده بود ادامه خواهد یافت و امکان این وجود دارد تا برنامه های نشر پالیسی در این سال به ولایات دیگر نیز وسعت یابند.

گروه کاری پالیسی بیجا شدگان داخلی: یک مشارکت گسترده

گروه کاری پالیسی بیجا شدگان داخلی یک پروسه فراگیر بوده و سازمان های دولتی، بین المللی و ملی و موسسات ملل متحد را با هم یکجا میسازد. عضویت دفاتر HABITAT، برنامه انکشافی ملل متحد و وزارت احیاء و انکشاف دهات، مشارکت فعالین انکشافی را تأیید مینماید. سهمگیری دولت و مالکیت دولتی پروسه با بیش از 50 فیصد مشارکت و عضویت نهاد های دولتی در این گروه کاری نمایان است. اعضای گروه کاری پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی در سطح ملی عبارتند از: اداره امور ریاست جمهوری، دفتر بانوی اول افغانستان، وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان، وزارت احیاء و انکشاف دهات، اداره مستقل ارگان های محلی، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، اداره ملی مبارزه با حوادث، کمشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان، دفتر اسکان بشر سازمان ملل متحد، دفتر هماهنگ کننده امور بشری سازمان ملل متحد، سازمان بین المللی مهاجرت، هیئت ناروی برای مهاجرین و کلستر حمایتی افغانستان. گروه کاری پالیسی بیجا شدگان داخلی بخشی از گروه موظف ملی برای بیجا شدگان داخلی است که ریاست مشترک آن را وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان و دفتر UNHCR بر عهده دارند.

مسیر آینده و اقدامات عملی بعدی

مسیر آینده شامل ورکشاپ های ولایتی میباشد که به مثابه محلی برای نشر معلومات در مورد پالیسی و تشکیل کمیته های ولایتی تطبیق پالیسی است. این کمیته ها دارای لایحه وظایف مشخص بوده و به طور کلی وظیفه آنها تدوین پلان عملی ولایتی برای تطبیق پالیسی در ولایاتشان در روشنایی پالیسی خواهد بود. (ضمیمه شماره 3 پالیسی)

شکل 1. مسیر آینده برای تطبیق پالیسی بیجا شدگان داخلی

مسیر تطبیق پالیسی: ورکشاپ های ولایتی و پلان های کاری ولایتی

این پالیسی یک نمونه تطبیق را مشخص میسازد. همچنان این پالیسی تأیید مینماید که هر ولایت وضعیت بخصوص خود را دارد. در مرحله تطبیق پالیسی تلاش ها بر آگاهی دهی و همچنان اقدامات عملی تمرکز بوده، با فعالین ملی و محلی مشوره های گسترده انجام داده خواهد شد. ورکشاپ ولایات ننگرهار (در زون شرق) و کندهار (در زون جنوب) در سال 2014 نمایانگر توسعه پروسه تطبیق پالیسی بود.

پالیسی بیجا شدگان داخلی فرصت خوبی را به مقامات افغان فراهم مینماید تا به همکاری جامعه جهانی پلان های ساحوی را تدوین و راه های حل دائمی را برای مشکلات بیجا شدگان داخلی ایجاد نمایند. توقع میرود که تحت هدایت گروپ کاری پالیسی بیجا شدگان داخلی، سه ولایت در مرحله آزمایشی پلان های کاری ولایتی شانرا بر اساس یک چارچوب حمایتی نیرومند و اصول حقوق بشری تدوین نمایند.

ورکشاپ ننگرهار (که از تاریخ 12 الی 16 اکتوبر سال 2014 دایر گردید) تعهدات تمام مراجع نیدخل را واضح ساخت و نیازمندی های ذیل را برجسته نمود:

- I. برنامه های آموزشی در رابطه به محتوی پالیسی بیجا شدگان داخلی در سطوح ولایتی و ولسوالی
- II. آگاهی دهی به اجتماعات بیجا شده در مورد حقوق شان چنانچه در پالیسی مشخص گردیده اند
- III. مشارکت با جامعه مدنی جهت ارتقای سطح آگاهی و نظارت
- IV. نظارت از روند تطبیق پالیسی و به طور عمومی نظارت از حمایت از حقوق بیجا شدگان داخلی (کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، اداره امور ریاست جمهوری، وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان)
- V. حصول اطمینان از یک پروسه شفاف برای پرداخت وجوه مالی (وزارت اقتصاد)

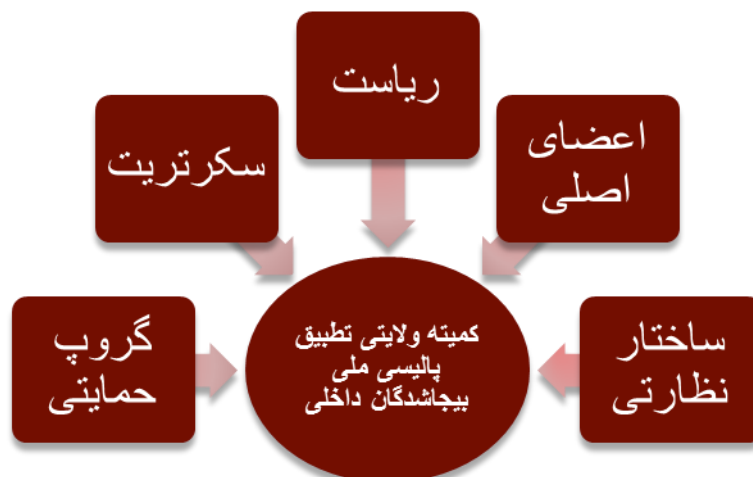
نتیجه شماره 1: طرح اولین کمیته ولایتی برای تطبیق پالیسی

این کمیته توسط والی ننگرهار رهبری گردیده و ریاست امور مهاجرین و عودت کنندگان این ولایت سکرتریت آنرا به پیش می برد.

نتیجه شماره 2: مشخص نمودن فعالیت های عملی برای هر سه مرحله بیجا شدگی

منجمله مذاکرات با گروپ های مسلح مخالف جهت جلوگیری از بیجا شدگی، دسترسی مساویانه به خدمات اساسی در جریان بیجا شدگی و تعهد در رابطه به هر سه راه حل دائمی برای ختم بیجا شدگی

شکل 2: ترکیب کمیته ولایتی تطبیق پالیسی (بر هر ولایت نظر به خصوصیات آن ممکن متفاوت باشد)

پیشرفت های حاصله تا اکنون / قدم های کلیدی برای تطبیق پالیسی در سال 2015:

1. کمیته ولایتی تطبیق پالیسی باید برای تطبیق پالیسی پلانگذاری نمایند.

ایجاد این کمیته یک راه حل موقتی برای آغاز پروسه تطبیق پالیسی در سطح ولایات میباشد. هدف نهائی گنجاندن این نهاد در شورا های انکشافی ولایتی است تا از این طریق وضعیت بیجا شدگان داخلی بهبود یابد و ارتقاء آگاهی و معلومات در مورد بیجاشدگان داخلی و این پالیسی در میان وزارت خانه های مختلف صورت گیرد. بدین صورت یک پاسخ فراگیر و همه شمول به نیامندی های بیجاشدگان داخلی منحصبت اتباع افغانستان میتواند صورت گیرد.

پیام: گنجاندن کمیته ولایتی تطبیق پالیسی در ساختار های موجود

- تدوین پلان های کاری ولایتی از طریق کمیته ولایتی تطبیق پالیسی
- گنجاندن فعالیت های این کمیته در پلان های انکشافی ولایتی از طریق شورا های انکشافی ولایتی
- استراتژی موجود: تبدیل نمودن کمیته ولایتی تطبیق پالیسی به یک کمیته تحت شورا انکشافی ولایتی به مثابه گنجاندن پایدار پالیسی در تصامیم ولایتی.

2. پلان های کاری ولایتی باید در پلان های انکشافی ولایتی ادغام گردند

پالیسی بیجاشدگان داخلی نیازمند تدوین پلان های کاری ولایتی میباشد. تدوین استراتژی و پلان کاری ولایتی مسئولیت ادارات ولایتی تحت رهبری والی میباشد، البته با سهمگیری فعال شورا های ولایتی، ولسوالان، شاروال ها، ریاست های ولایتی امور مهاجرین و عودت کنندگان، ریاست های سکتوری مربوطه و سایر ادارات محلی، جامعه جهانی، جامعه بین المللی و نمایندگان بیجاشدگان داخلی و جوامع میزبان. در مواردیکه شاروالی ها یا ولسوالی ها میزبان تعداد قابل ملاحظه ای از بیجاشدگان داخلی میباشد، مقامات در این محدوده های جغرافیایی میتوانند استراتژی ها و پلان های کاری خود را تحت چتر استراتژی و پلان ولایتی تنظیم نمایند.

3. تمرکز انکشافی برای اقدامات پایدار

برنامه انکشافی ملل متحد، بانک جهانی و وزارت احیاء و انکشاف دهات از طریق یک روش ساحوی که در مسیر آینده پالیسی نیز انعکاس یافته بود، در سطح محلی سهمگیری های طویل المدت داشته اند. دو برنامه کلیدی، برنامه انکشاف ساحوی (وزارت انکشاف دهات و برنامه انکشافی ملل متحد) و برنامه همبستگی ملی (وزارت انکشاف دهات و بانک جهانی) دو برنامه کلیدی برای فقر زدائی میباشد که زیربنا های کوچک تولیدی را در سطح روستاها فراهم نموده و در دسترسی اجتماعات به بازار و خدمات اساسی کمک مینماید: این برنامه ها نقطه ورودی به پروسه تطبیق پالیسی میباشد چون آنها به بیجاشدگان داخلی که جزئی از ساحات و اجتماعاتی هستند که این برنامه ها تطبیق میشود خدمات ارائه مینمایند و این به آنها کمک میکند تا بتوانند در محل ادغام شوند و یا به جای دیگر در داخل کشور نقل مکان نمایند. سایر برنامه های وزارت انکشاف دهات نیز مانند برنامه انکشاف دهات، برنامه های آبرسانی و بهداشتی در سطح قریه جات، برنامه ملی دسترسی روستایی، ظرفیت های خوبی برای سهم گیری در روند پیدا نمودن راه های حل دائمی برای بیجا شدگان داخلی در مناطق روستایی دارند. به همین ترتیب برنامه های دفتر Habitat نیز که متمرکز بر پلانگذاری های شهری است ظرفیت های خوبی برای کمک به راه های حل دائمی برای بیجاشدگان داخلی در مناطق شهری دارند.

پیام: فعالیت های بشردوستانه نیامندی های بشری بیجاشدگان را که ناشی از بیجاشدگی آنها است پاسخ دهی مینماید. چارچوب های انکشافی راه های حل دائمی و کاهش خطرات را حمایت مینمایند. اینها مسئولیت های مشترک در قبال اتباع افغانستان است. اقدامات ساحوی دراز مدت باید بیجاشدگان داخلی را نیز منحصبت بخشی از اجتماعات موجود در ساحه در خویش ادغام نمایند.

4. یک ساختار نظارت و ارزیابی برای حسابدهی در جریان فعالیت ها

اداره امور ریاست جمهوری، اداره مستقل ارگان های محلی و کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان جهت حصول اطمینان از شفافیت و حسابدهی در پروسه تطبیق پالیسی نیرو های شانرا مشترکاً بکار میبرند. نقش آنها این خواهد بود تا حصول اطمینان نمایند از این که تطبیق پالیسی ملی بیجاشدگان داخلی در ولایات مختلف به طور مناسب و مشارکتی پیش میرود و این مشارکت شامل اشتراک نمایندگان بیجاشدگان داخلی و جوامع میزبان بیجاشدگان نیز میگردد. همچنان اینکه اصول و اهداف پالیسی

مراعات و تعقیب میگردند و در عین حال این که اقدامات طرح شده جهت تطبیق پالیسی به شمول اقداماتی که در پلان عملی ولایتی جابه جا میگردند نهایتاً باعث بهره مند شده بیجاشدگان داخلی از حقوقشان خواهد شد.

پیام: آگاهی دهی بیشتر در رابطه به وضعیت بیجاشدگان داخلی، آسیب پذیری ها و نیازمندی های ناشی از بیجاشدگی آنها و حصول اطمینان از احترام به حقوق بشری بیجاشدگان داخلی منحصبت اتباع افغانستان

کی در کجا کدام کار را انجام میدهد: پیاده نمودن پالیسی در عمل مثال هایی از ابتکارات مختلف جهت حمایت از پروسه تطبیق پالیسی در سطوح ملی و ولایتی

تطبیق پالیسی ملی بیجاشدگان داخلی در پروسه های ملی، منجمله تدوین استراتژی حمایت اجتماعی، پالیسی ریاست جمهوری در رابطه به موضوع زمین، برنامه تذکره الکترونیکی، و برنامه های درخور اولویت ملی کاملاً شامل میباشد. این بخش تصویری از ابتکارات جاری است جهت حمایت از تطبیق پالیسی.

نقش و ابتکارات دولت و نهاد های ملی

وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان

وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان به دفتر محترم ریاست جمهوری طرح ایجاد یک کمیسیون عالی ملی برای مهاجرین، عودت کنندگان و بیجاشدگان داخلی را ارائه نموده است. پیشنهاد گردیده است تا این کمیسیون عالی، رهبری پروسه تطبیق پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی را در سطح ملی بر عهده گیرد.

وزارت امور مهاجرین روی تدویر یک ورکشاپ ملی جهت تقویت هماهنگی میان این وزارت و ریاست های ولایتی آن و همچنان تقویت هماهنگی با سایر ادارات ذیدخل در سطح ملی در ارتباط با روند تطبیق پالیسی کار خواهد نمود. درس ها و تجارب اموخته شده از تطبیق آزمایشی پالیسی در چند ولایت، در جریان این ورکشاپ مرور خواهند گردید.

والیان ولایات و وزارت / ریاست امور مهاجرین - حمایت از تدوین پلان های عملی ولایتی

تسویید یا تهیه پیش نویس لایحه وظایف کمیته ولایتی تطبیق پالیسی

- توافق روی اعضاء و ساختار این کمیته
- ملاقات با والی یا معاون والی در رابطه به توافق روی لایحه وظایف، زمانبندی های و اقدامات عملی بعدی
- تهیه پلان عملی ولایتی و منظور نمودن آن
- ادغام پلان های عملی بری تطبیق پالیسی در پلان های انکشافی ولایتی

وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان و اداره امور ریاست جمهوری - مجالس در سطوح بلند وزارتی

اداره امور ریاست جمهوری وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان را در تدویر مجالس در سطوح بلند با وزارت های مختلف جهت سهیم نمودن آنان در پروسه تطبیق پالیسی و گنجاندن پالیسی در بودجه آنان کمک مینماید. در این مورد یک مکتوب رسمی توسط اداره امور ریاست جمهوری به تمام وزارت خانه ها و توسط اداره مستقل ارگان های محلی به تمام ولایات ارسال گردیده است.

وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان، اداره امور ریاست جمهوری و کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان - نظارت و ارزیابی

در مطابقت با میکانیزم نظارتی، نهاد های فوق الذکر یک جدول نظارت و ارزیابی را تهیه خواهند نمود که شامل معیار ها و شاخص های مناسب جهت ارزیابی چگونگی روند تطبیق پالیسی میباشد. آنها یک گزارش سالانه را در مورد تطبیق پالیسی که شامل موانع موجود در راستای تطبیق نیز میباشد تهیه خواهند نمود. بر علاوه این نهاد ها یک گزارش خاص را در رابطه به رعایت و حمایت از حقوق بیجاشدگان داخلی و دادخواهی از حقوق شان در افغانستان تهیه خواهند نمود. نهاد های فوق الذکر در از میان برداشتن موانع اداری موجود در راستای تطبیق پالیسی، سهمگیری خواهند نمود.

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان - شریک نمودن معلومات و ارتقای سطح آگاهی در مورد حقوق بیجا شدگان داخلی

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان از پروسه جمع آوری معلومات و ارقام، با تمرکز روی حمایت از حقوق اتباع افغان و در میان آنان حقوق بیجا شدگان داخلی، به شمول حق دسترسی به مراقبت های صحی، آب آشامیدنی، امرار معیشت و حق حمایت از آنها حمایت مینماید. کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان متعهد است تا از حقوق اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی بیجا شدگان داخلی با معلومات گنجانیده شده در دیتابیس حقوق بشری و حمایتی آنان در افغانستان نظارت نماید. به تعقیب آن یک گزارش با وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان، به مثابه اداره رهبری کننده پروسه پالیسی، ریاست جمهوری و پارلمان شریک ساخته خواهد شد. بر علاوه، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان ورکشاپ هائی را در سطوح دولتی و غیر دولتی دایر مینماید که در آن روی نیازمندی های بیجا شدگان داخلی و پاسخگویی به این نیازمندی ها بحث خواهد گردید. همچنان کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان از طریق ورکشاپ هائیکه توسط دفاتر ساحوی آن در سراسر کشور تدویر میگردد، معلومات مربوط به پالیسی را با فعالین دولتی و جامعه مدنی شریک خواهد ساخت.

سازمان های بین المللی و ادارات غیر دولتی

سازمان بین المللی مهاجرت - پروژه تذکره الکترونیک و برنامه کاهش خطرات ناشی از حوادث

سازمان بین المللی مهاجرت 2 برنامه وسیع دارد که میتواند در تطبیق پالیسی مفید واقع گردند. این سازمان هم اکنون روی پروژه تذکره الکترونیک کار میکند که در این پروژه آنها مساعدت های لازم را به وزارت داخله فراهم مینمایند تا پروژه توزیع تذکره الکترونیک عملی گردد. در مرحله کنونی هدف این پروژه تمرکز روی توزیع تذکره الکترونیک در ولایت کابل (21 ولسوالی)، به شمول محلات اسکان غیر رسمی در کابل، و در محلات انتخاب شده در ولایات لوگر و میدان وردک میباشد. این پروژه زمینه را برای بدست آوردن تذکره الکترونیک برای بیجا شدگانی که هیچ نوع سند هویت ندارند نیز مساعدت میسازد. برنامه دوم که ارتباط با تطبیق پالیسی میگیرد برنامه کاهش خطرات ناشی از حوادث است. این برنامه پلان شده است تا در سال 2015 در 10 ولایت به شمول بلخ و هرات عملی گردد. بلخ و هرات ولایت هایی هستند که برای تطبیق آزمایشی پالیسی انتخاب گردیده اند. طی این پروژه سازمان بین المللی مهاجرت ظرفیت های محلی را و همچنان ظرفیت های اجتماعات را در کاهش تأثیرات حوادث طبیعی افزایش میدهد.

هیئت ناروی برای مهاجرین - معلومات، مشوره دهی و مساعدت های حقوقی

این برنامه معلومات در مورد شرایط رسیدن به راه های حل دائمی (عودت، ادغام محلی و انتقال به محلات دیگر در داخل کشور) را به هدف توانمند ساختن بیجا شدگان داخلی در اتخاذ تصمیم آگاهانه، فراهم مینماید. در مورد غلبه بر موانع موجود در راستای یافتن راه های حل دائمی، وضاحت در مورد نهاد هائیکه میتوانند در رسیدگی به نیازمندی های حمایتی و دسترسی به خدمات اساسی کمک کنند، مشوره دهی یک به یک فراهم ساخته خواهد شد. این بخش با برنامه پاسخگویی اضطراری مرتبط میباشد. همچنان بخش معلومات، مشوره دهی و مساعدت حقوقی بر بهبود دسترسی به اسناد ملکی برای بیجا شدگان داخلی و حل منازعات مربوط به مسکن، زمین و ملکیت ها که به مثابه موانع موجود در راستای یافتن راه های حل دائمی پنداشته میشوند، متمرکز میباشد.

دفاتر سازمان ملل متحد

کمشتری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان - مجالس گزارش دهی در سطح مرکز و ورکشاپ های ولایتی

بعد از کمک در مرحله تسوید پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی، دفتر کمشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان به دولت افغانستان، از طریق دخیل ساختن نهاد های مختلف به شمول ادارات ملل متحد و اداراتی که در تیم کشوری سازمان ملل حضور دارند، حمایت از وزارت امور مهاجرین در تدویر جلسات گروه کاری پالیسی، سهمگیری در تهیه ابزار رهنمودی و انتشار پالیسی، حمایت از ورکشاپ های ولایتی و تدوین پلان های عملی ولایتی، کمک مینماید.

کمشتری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان در راستای ارتقاء آگاهی در مورد بیجا شدگان داخلی، شریک ساختن معلومات و ارقام در مورد بیجا شدگان داخلی، ریاست مشترک گروه های موظف ملی و ولایتی برای بیجا شدگان داخلی که مسئولیت هائیکه پاسخدهی به بیجا شدگان داخلی را دارد سهمگیری مینماید. این دفتر به شکل مستقیم و یا از طریق ادارات همکار خویش به بیجا شدگان داخلی مساعدت نموده و از آنها حمایت مینماید.

برنامه اسکان بشر ملل متحد - بهبود محلات بودوباش غیر رسمی در مناطق شهری و نیمه شهری و همچنان ارتقاء ظرفیت

برنامه ادغام محلی افراد محروم و آسیب پذیر در ماه جنوری سال 2015 آغاز گردیده و شامل بخش های ذیل میباشد: 1:- بهبود وضعیت شهری مربوط به روش های ساحوی در مناطق دارای تعداد زیاد عودت کنندگان (پلانگذاری فعالیت ها و عرضه خدمات برای اجتماعات میزبان و بیجاشدگان داخلی)، 2:- یافتن راه های حل دائمی و ادغام محلی در محلات بودوباش بیجاشدگان داخلی در مناطق همجوار شهری در هرات، جلال آباد، کابل و یا مزار و 3:- برنامه ریزی نرم افزاری بخاطر ارتقای ظرفیت نهاد های ملی و محلی جهت حمایت از روند تدوین پلان های ولایتی جهت حمایت از دولت.

برنامه انکشافی ملل متحد - سرمایه گذاری روی حکومتداری و انکشاف محلی (برنامه ملی حکومتداری محلی و برنامه ملی انکشاف ساحوی)

برنامه انکشافی سازمان ملل متحد با ریاست مستقل ارگان های محلی، دفاتر والیان، شورا های ولایتی و شاروالی ها کار میکند تا ظرفیت ادارات مختلف را در سطح محلی افزایش داده تا بتوانند خدمات بهتر ارائه نمایند. برنامه انکشافی ملل متحد از طریق، برنامه ملی انکشاف ساحوی در کاهش فقر و تمرکز بر اقتصاد محلی و همچنان حکومتداری و انکشاف محلی دخیل میباشد. این برنامه زیربنا های کوچ تولیدی را در مناطق روستایی ایجاد نموده، به جوامع کمک میکند تا در سطح ولسوالی ها به بازار دسترسی داشته باشند. این برنامه از تطبیق پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی از طریق فعالیت های ذیل حمایت مینماید:

1) فراهم آوری خدمات به بیجاشدگان داخلی و 2) فراهم نمودن حمایت های اضافی جهت اسکان مجدد بیجا شدگان در اجتماعات اصلی زندگی شان از طریق رفع نمودن مشکلات و چالش های مربوط به بازگشت و ادغام مجدد. به علاوه، برنامه انکشافی سازمان ملل متحد در حال طرح یک برنامه جدید در ارتباط با حکومتداری محلی و توسعه اقتصادی در سطح محل، و ایجاد فرصت های امرار معیشت، میباشد. این برنامه جدید نیز میتواند در تطبیق پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی مفید واقع گردد خصوصاً در دو ساحه ذیل:

1:- ارتقاء ظرفیت تخنیکی دولت افغانستان در سطح ولایات (از طریق، فعالیت های ارتقاء ظرفیت برای دفاتر والیان، و تدوین پلان های ولایتی) 2:- افزایش مقاومت بیجاشدگان داخلی، از طریق قادر ساختن آنها به دسترسی به فرصت های دوام دار امرار معیشت (از طریق ارزیابی نیازمندی های بازار کار، سروی مهارت ها و تعلیمات بیجا شدگان داخلی، طرح و اجرای برنامه های آموزش حرفوی)

در حالی که ادارات ملل متحد که در بالا یادآوری گردیدند، اعضای گروه کاری پالیسی ملی بیجا شدگان داخلی هستند، قابل یادآوری است که تعداد زیادی از ادارات دیگر ملل متحد، ادارت غیر دولتی ملی و بین المللی، در پاسخدهی به بیجاشدگان داخلی در تمام مراحل بیجاشدگی شان دخیل میباشند. آنها فعالانه در گفتگو ها پیرامون تدوین پلان عملی ولایتی برای تطبیق پالیسی و همچنان نشر و توزیع پالیسی سهیم هستند.

جامعه مدنی، بیجاشدگان داخلی، و جوامع میزبان بیجاشدگان

نقش جامعه مدنی، بیجاشدگان داخلی و جوامع میزبان بیجاشدگان، در تطبیق پالیسی بسیار حیاتی میباشد. این نقش از طریق سهمگیری آنان در تدوین پلان های عملی ولایتی، و همچنان ارتقاء آگاهی اجتماعاتشان در مورد پالیسی ایفا میگردد.

پلانگذاری مسیر آینده برای فعالین بشری، انکشافی و دولتی (در سطوح ملی، ولایتی، و ولسوالی)

این پالیسی حقوق بیجا شدگان داخلی و مسئولیت های مقامات دولتی و سایر فعالین را در سه مرحله ذیل تحت پوشش قرار میدهد:

- جلوگیری از بیجا شدگی
- پاسخگوئی به بیجا شدگی
- ختم بیجا شدگی (راه های حل دایمی)

تمام بیجا شدگان داخلی حق دارانه آزاده راه حل دائمی را برای خویش انتخاب نمایند و آن راه حل باید برای آنها توسط دولت فراهم شود:

- عودت به محل بودوباش اصلی
- ادغام محلی
- انتقال به یک محل دیگر در داخل کشور

اولویت های سال 2015:

- پاسخگوئی به موقع به بیجا شدگی های داخلی جدید رجعت دهی بیجا شدگان به اداراتیکه خدمات حمایتی را ارائه مینمایند.
- گنجاندن مناسب اصول حمایتی در پلان های کاری ولایتی
- شامل نمودن بیجا شدگان داخلی منحصبت اتباع افغانستان در برنامه های درخور اولویت ملی
- ایجاد یک درک مشترک در رابطه به حقوق بیجا شدگان داخلی
- جلب وجوه مالی برای تطبیق پالیسی از طریق تخصیص بودجه به وزارت های مربوطه و پروژه های تمویل کنندگان
- ارتقای ظرفیت مراجع ذیدخل

1. ایجاد یک درک مشترک در رابطه به بیجا شدگان داخلی

پخش و نشر پالیسی بیجا شدگان داخلی زمینه ایجاد یک درک مشترک را در رابطه به بیجا شدگی داخلی، نیازمندی ها و حقوق بیجا شدگان داخلی به مثابه اتباع افغانستان مساعد خواهد ساخت. اینکار شامل تهیه مواد قابل نشر - به شمول رهنمود مقامات، رهنمود برای جوامع، رهنمود برای نماینده های اجتماعات، رهنمود برای مطبوعات؛ و تهیه سایر ابزار رهنمودی میگردد.

2. جلب وجوه مالی برای تطبیق پالیسی

وزارت های سکتوری باید استراتژی ها و پلان های کاری شانرا با وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان شریک نماید. وزارت/ریاست های امور مهاجرین تهیه پلان های عملی ولایتی مورد حمایت قرار داده اطمینان حاصل مینمایند که آنها در بودجه و پلان های وزارت های سکتوری ادغام میگرددند. وزارت امور مهاجرین مسئولیت دارد تا به مقامات ولایتی کمک نماید و به نمایندگی از آنان با دولت در سطح مرکزی، پارلمان و تمویل کنندگان و سازمان های بین المللی در باره بودجه تماس بگیرد.

راه های حل دایمی برای مشکل بیجا شدگان داخلی در بودجه های سالانه وزارت های سکتوری گنجانیده شده و از طریق بودجه موسسات و دفاتر سازمان ملل متحد حمایت خواهد شد. مراجع تمویل کننده تشویق میشوند تا از موسسات ملل متحد و سازمان های غیر دولتی تقاضا نمایند تا شیوه های تطابق فعالیت های شان را با پلان های کاری ولایتی جستجو نمایند. یک پلان کاری موفق احتمالاً در یک دوره یک ساله قابل اجراء خواهد بود. مراجع تمویل کننده میتوانند با استفاده از فرصت ها برای تمویل پلان های چندین ساله آماده باشند. این امر باید در مطابقت با اولویت های دولت برای رسیدن به محروم ترین اقشار جامعه باشد. مساعدت جامعه تمویل کننده در بدست آوردن سه راه حل دایمی حایز اهمیت زیاد میباشد.

3. ارتقاء ظرفیت های مراجع ذیدخل

بخش های کاری مانند ارتقای ظرفیت (بخش های نرم) در ارتباط با پالیسی برای پروسه موثر تطبیق حایز اهمیت زیاد خواهد بود. در سطح ملی بسیار مهم است که تمام ادارات نقش های خویش را چنانچه در پالیسی تذکره رفته است درک نمایند و در این باره آموزش دیده باشند. این میتواند شامل ارتقاء ظرفیت وزارت امور مهاجرین به عنوان اداره رهبری کننده، کمیسیون مستقل حقوق بشر این بخش ها شامل ارتقای ظرفیت های وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان، منحصبت اداره رهبری کننده در ایجاد هماهنگی، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و ریاست مستقل ارگان های محلی به عنوان ادارات نظارت کننده و دفاتر والیان به عنوان رهبران این پروسه در سطح ولایتی میباشد.

فعالیت های ارتقاء ظرفیت شامل بخش های ذیل اند:

- ورکشاپ ها برای وزارت های سکتوری در مورد نقش آنها در پالیسی
- حمایت و کمک در تهیه پلان های ولایتی
- حمایت و کمک در تشکیل ساختار کمیته های ولایتی تطبیق پالیسی و تهیه لایحه وظایف آنها
- ایجاد ساختار نظارت و پاسخدهی (همچنان شفافیت در مسائل مالی و مصارف صورت گرفته در فعالیت هایی که جهت حمایت و تسهیل رسیدن به راه های حل دائمی برای بیجا شدگان داخلی صورت میگیرند)

منابع

گروپ کاری پالیسی بیجاشدگان داخلی

گروپ کاری پالیسی بیجاشدگان داخلی تحت گروپ موظف ملی برای بیجاشدگان داخلی که رهبری آن بدوش وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان و UNHCR میباشد توظیف گردیده تا در تطبیق پالیسی ملی بیجاشدگان داخلی مساعدت نماید.

این سند جلب حمایت توسط گروپ کاری پالیسی بیجاشدگان داخلی از طرف گروپ موظف ملی بیجاشدگان داخلی با وجوه مالی هیئت مهاجرین ناروی تهیه گردیده است.

مجارى تماس

جهت دریافت معلومات مزید در مورد پروسه پالیسی بیجاشدگان داخلی به مراجع ذیل مراجعه نمایید:

آقای مهر خدا صبار، رئیس حالات اضطرار و بیجا شدگان داخلی وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان دولت جمهوری اسلامی افغانستان، از طریق:

Emergency.morr@gmail.com

آقای پیر فرانچسکو ماریا ناتا، معاون اداره UNHCR در افغانستان در بخش حمایت حقوقی، از طریق:

natta@unhcr.org

اسناد مأخذ

اصول رهنمود سازمان ملل متحد در مورد بیجاشدگان داخلی

پالیسی ملی بیجاشدگان داخلی

پروژه دایروی (معیار های دایروی به لسان های ذیل موجود میباشد: انگلیسی و دری)

مطالعات تحقیقی

تحقیق مشترک دفتر سامونل هال و سازمان بین المللی مهاجرت در سال 2014 - پویایی پدیده بیجا شدگی داخلی: بررسی روند حرکت بیجا شدگان داخلی، تحلیل نیازمندی ها و آسیب پذیری های آنان

تحقیق مشترک دفتر سامونل هال، هیئت ناروی برای مهاجرین، IDMC و JIPS در سال 2012 - چالش های حمایت از بیجاشدگان داخلی

تحقیق مشترک بانک جهانی و دفتر UNHCR - مطالعه تحقیقی در مورد بیجاشدگان داخلی در مناطق شهری